

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

DETERMINANTS DE LA SALUT I SALUT PÚBLICA

Coordinació: MATEOS GARCÍA, JOSÉ TOMÁS

Any acadèmic 2021-22

Informació general de l'assignatura

Denominació	DETERMINANTS DE LA SALUT I SALUT PÚBLICA			
Codi	100457			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Infermeria (R 2016 - lg)	1	TRONCAL	Presencial
	Grau en Infermeria (R 2016)	1	TRONCAL	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	9			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	4.5	4.5	
	Nombre de grups	4	2	
Coordinació	MATEOS GARCÍA, JOSÉ TOMÁS			
Departament/s	INFERMERIA I FISIOTERÀPIA			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català, castellà i anglès			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
BRIONES VOZMEDIANO, ERICA TULA	erica.briones@udl.cat	2	
CORTADA ECHAUZ, JORDI	jordi.cortada@udl.cat	5,5	
ESPIGARES TRIBO, GEMMA	gemma.espigares@udl.cat	4	
MARTINEZ RODRIGUEZ, LAURA	laura.martinezrodriguez@udl.cat	2,3	
MATEOS GARCÍA, JOSÉ TOMÁS	josetomas.mateos@udl.cat	2	
NADAL SOSA, PAULA	paula.nadal@udl.cat	8,2	
RODRÍGUEZ CALA, ANA	ana.rodriguez@udl.cat	3	

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Adquirir coneixements i demostrar comprensió dels mateixos identificant els aspectes vinculats entre el temari de l'assignatura i les lectures recomanades.
- Adquirir habilitats per a sintetitzar la informació.
- Detectar i analitzar situacions de violència de gènere, i problemes de col·lectius especialment vulnerables i marginats reconeixent els aspectes vinculats a la diversitat.
- Analitzar i resoldre els casos i/o situacions donant una visió crítica de la informació disponible.
- Distingir, seleccionar i utilitzar fonts bibliogràfiques adequades.
- Utilitzar correctament el vocabulari, la gramàtica i l'ortografia segons la normativa actual.
- Analitzar el rol d'infermeria en l'atenció i prevenció d'un problema sociosanitari d'actualitat.
- Desenvolupar un treball escrit i la seva posterior presentació oral seguint criteris acadèmics i científics.

Competències

Bàsiques:

CB2 Aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional, i posseir les competències

que es solen demostrar mitjançant l'elaboració i defensa d'arguments i resoldre problemes dins de la seva àrea d'estudi.

CB3 Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per a emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants índole social, científica o ètica.

CB4 Poder transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Específiques:

CE15. Conèixer i identificar els problemes psicològics i físics derivats de la violència de gènere per a capacitar a l'estudiant en la prevenció, la detecció precoç, l'assistència i la rehabilitació de les víctimes d'aquesta forma de violència.

CE21. Capacitat per a descriure els fonaments del nivell primari de salut i les activitats a desenvolupar per a proporcionar cures integrals d'infermeria al individu, la família i la comunitat.

CE25. Identificar i analitzar la influència de factors interns i externs en el nivell de salut d'individus i grups.

CE26. Aplicar els mètodes i procediments necessaris en el seu àmbit per a identificar els problemes de salut més rellevants a una comunitat.

CE53. Individualitzar les cures considerant l'edat, el gènere, les diferències culturals, el grup ètnic, les creences i els valors.

Transversals:

CT1. Adquirir una adequada comprensió i expressió oral i escrita del català i del castellà.

CT2. Adquirir un domini significatiu d'una llengua estrangera, especialment l'anglès.

CT3. Adquirir capacitació en l'ús de les noves tecnologies i de les tecnologies de la informació i la comunicació.

CT5. Adquirir nocions essencials del pensament científic.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Mòdul 1: Sociologia de la salut

- Introducció a la sociologia de la salut.
- Teoria i models socials de la salut.
- El concepte de salut i malaltia. El procés salut-malaltia.
- El dret a la salut.
- Reptes futurs: **Agenda 2030**

Mòdul 2: Determinants socials de la salut

- El contexte econòmic com determinant social de la salut: la pobresa.
- La immigració com determinant social de la salut.
- El grup ètnic com determinant social de la salut.
- El gènere com determinant social de la salut.
- Les polítiques públiques com determinants socials de la salut.
- Medi ambient i salut. Factors ambientals determinants de la salut i espais saludables.

Mòdul 3: Actors socials i participació.

- Les associacions i escoles de pacients.
- Les Organitzacions sense Ànim de Lucre (ONG's).
- Ús i aplicació de les TIC i les xarxes socials en relació a la salut.
- L'atenció orientada al pacient i decisions basades en l'evidència científica intengrant la guia de pràctica clínica: cures centrades en les persones i famílies.

Mòdul 4: Salut pública i política social

- Conceptes generals sobre Salut Pública.
- Definicions, models i funcions de salut pública. Medicina preventiva.
- Assistència sanitària i política social. Atenció Primària de salut.
- Els sistemes de salut i el sistema de salut espanyol
- Globalització i salut internacional.
- Organismes nacionals i internacionals amb competències en salut pública

Mòdul 5 : Introducció a la epidemiologia social

- Concepte i aplicacions de l'epidemiologia.
- Medició dels fenòmens de salut i malaltia.
- Dissenys d'estudis epidemiològics
- Causalitat en epidemiologia.

Mòdul 6: Principals problemes de salut de la Comunitat. Malalties transmissibles i malalties cròniques

- El concepte de Comunitat i salut comunitària
- Epidemiologia general de les malalties transmissibles. Sistemes de vigilància.
- Epidemiologia general de les malalties cròniques.
- Les condicions de salut de les poblacions. Factors de risc, hàbits i estils de vida.
- Valoració i anàlisi de les necessitats de salut en la Comunitat.

Mòdul 7: Activitats preventives i de promoció de la salut.

- Estratègies de prevenció de malalties i accidents.
- Niveles de prevenció (primària, secundària, terciària)
- Inmunitzacions, crivatges, sanejament.
- La promoció i protecció de la salut i estils de vida saludables.
- Qualitat de vida, i arquetips de benestar
- Educació per a la salut.

Mòdul 8: Activitats teòrico-pràctiques vinculades al contingut.

Eixos metodològics de l'assignatura

Metodologies docents:

1. Classes magistrals.
2. Seminaris.
3. Treball en grup.
4. Treball individual.
5. Treball escrit.
6. Col·loquis i conferències.

Activitats formatives:

	Activitat formativa	Hores destinades a l'activitat formativa	Percentatge de presencialitat
1	Classe teòrica participativa	45	100%
2	Seminaris	22,5	100%
3	Treball grupal	30	0%
4	Treball autònom	105	0%

5	Pràctica: resolució de casos, problemes i exercicis	15	100%
6	Pràctica: orals comunicatives	7,5	100%
		225	

Pla de desenvolupament de l'assignatura

El pla de desenvolupament en format cronograma de l'assignatura amb la distribució i les dates de les sessions, es penjarà en l'espai de recursos del Campus Virtual.

Si en alguna de les activitats dutes a terme en durant l'assignatura es fa un registre audiovisual, es seguirà i es tractarà tal registre segons la "Normativa reguladora de la creació, l'ús i la preservació del material audiovisual enregistrat amb finalitats docents a la facultat d'Infermeria i Fisioteràpia de la UdL":

La Universitat de Lleida informa que, amb finalitats docents, enregistrarà imatges que identifiquin l'estudiantat i altres persones que participen en les activitats acadèmiques. El responsable del tractament d'aquestes imatges és la Universitat de Lleida (dades de contacte del representant: Secretaria General. Plaça de Víctor Siurana, 1, 25003 Lleida, sg@udl.cat; dades de contacte del delegat de protecció de dades: dpd@udl.cat).

Aquestes imatges només s'utilitzen per impartir docència, avaluar els coneixements de l'assignatura i per a projectes de millora docent.

L'ús de les imatges respon a l'obligació legal de la UdL d'impartir i millorar la docència universitària, d'acord amb la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats. Les imatges, un cop enregistrades, es conserven com a mínim mentre no prescrivin les corresponents accions i reclamacions contra l'avaluació aprovada pel professorat. Es destrueixen en els termes i condicions previstes en la normativa sobre conservació i eliminació dels documents administratius de la UdL, i les taules d'avaluació documental aprovades per la Generalitat de Catalunya (<http://www.udl.cat/ca/serveis/arxiu/>).

La UdL no comunicarà mai aquestes dades a tercers, llevats dels casos estrictament previstos en la Llei.

Les persones interessades poden accedir a les seves imatges; sol·licitar-ne la rectificació, supressió o portabilitat; oposar-se al tractament i sol·licitar-ne la limitació, mitjançant escrit tramès a l'adreça dpd@udl.cat <<mailto:dpd@udl.cat>>. També poden presentar una reclamació adreçada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, mitjançant la seu electrònica de l'Autoritat (<https://seu.apd.cat>) o per mitjans no electrònics.

Sistema d'avaluació

Els criteris que es seguiran per a l'**avaluació** seran els següents:

	Sistemes d'avaluació	Ponderació	
1	Prova escrita: qüestionari pregunta oberta-tancada/test/cas clínic	40%	
5	Treball realitzat per l'estudiant: presentació escrita i/o oral	30%	
6	Treball realitzat per l'estudiant: grupal i/o individual, resolució de casos, problemes o exercicis	30%	

AVALUACIÓ ALTERNATIVA:

▣PROVA ESCRITA: 70 %

▣TREBALL DE SÍNTESI D'UN LLIBRE: 30%

- **En quant a la política de plagi:** assignar-se l'autoria d'una feina que no és pròpia implica un suspès.

- **En quant al respecte pel medi ambient:** només s'acceptaran treballs lliurats per **via electrònica**. No cal lliurar-lo en paper ni enquadernar.

Bibliografia i recursos d'informació

1. Adler NE, Glymour MM, Fielding J. Addressing Social Determinants of Health and Health Inequalities. *JAMA*. 2016;316(16):1641–1642
2. Álamo-Junquera D, et al. Población potencialmente excluida de cobertura sanitaria con el Real Decreto 16/2012 y sus repercusiones sanitarias: la experiencia desde la Cataluña Central. *Atención Primaria* 2015;47(1): 32-37.
3. Asada Y. A framework for measuring health inequity. *Journal of epidemiology and community health* 2005;59(8):700.
4. Benach J, Muntaner C. Empleo, trabajo y desigualdades en salud :una visión global. Barcelona: Icaria; 2010.
5. Beckfield J, Morris KA, Bambra C. How social policy contributes to the distribution of population health: the case of gender health equity. *Scand J Public Health*. 2018;46(1):6-17.
6. Blas E. Addressing social determinants of health inequities: what can the state and civil society do? *Lancet* 2008;372(9650):1684.
7. Borrell C, Artazcoz L. Las desigualdades de género en salud: retos para el futuro. *Rev. Esp. Salud Publica*; 82(3): 241-249
8. Borrell C, Benach J. [Evolution of health inequalities in Catalonia [Spain]]. *Gaceta sanitaria* 2006;20(5):396.
9. Borrell C, Rohlf I, Artazcoz L, Muntaner C. [Inequalities in health related to social class in women. What is the effect of the measure used?]. *Gaceta sanitaria* 2004;18 Suppl 2(2):75.
10. Braveman P. Poverty, equity, human rights and health. *Bulletin of the World Health Organization* 2003;81(7):539.
11. Braveman P. Defining equity in health. *Journal of epidemiology and community health* 2003;57(4):254.
12. Braveman PA. Monitoring equity in health and healthcare: A conceptual framework. *Journal of health, population, and nutrition* 2003;21(3):181.
13. Cofiño-Fernández, R. Tú código postal es más importante para tu salud que tu código genético (1)." *Atención Primaria* 2013;45(3):127-128.
14. Comissió de les Comunitats Europees. Reducir las desigualdades en materia de salud en la Unión Europea. Luxembourg: Oficina de publicaciones de la Unión Europea; 2011.
15. Donkin A, Goldblatt P, Allen J, et al. Global action on the social determinants of health *BMJ Global Health* 2018;3:e000603
16. Duncan DT. Approaching health equity [4]. *Journal of the National Medical Association* 2005;97(4):584.
17. Ebi KL, Ogden NH, Semenza JC, Woodward A. Detecting and attributing health burdens to climate change. *Environmental health perspectives* 2017;125(8):085004.
18. Farmer PE. Global health equity. *Lancet* 2004;363(9423):1832.
19. Garcia M, Fernandez E, Schiaffino A, Borrell C, Marti M, Borrás JM. Attrition in a population-based cohort eight years after baseline interview: The Cornell Health Interview Survey Follow-up (CHIS.FU) Study. *Annals of epidemiology* 2005;15(2):98.
20. Gasch-Gallén À, Rodríguez-Arenas M, Tomás-Aznar C, et al. Inclusión de la orientación afectivo-sexual y de las identidades de género como determinantes sociales de la salud. *Gaceta Sanitaria* 2018;32:400-401.
21. Gkiouleka A, Huijts T, Beckfield J, Bambra C. Understanding the micro and macro politics of health: Inequalities, intersectionality & institutions - A research agenda. *Soc Sci Med*. 2018;200:92-98.
22. González B, Urbanos RM, Ortega P. [Public and private supply of health services by autonomous communities in Spain]. *Gaceta sanitaria* 2004;18 Suppl 1(1):82.
23. Gullón P, Bilal U, Cebrecos A, et al. Intersection of neighborhood dynamics and socioeconomic status in small-area walkability: the Heart Healthy Hoods project. *Int J Health Geogr* 2017;16(21)
24. Gullón P, Díez J, Cainzos-Achirica M, et al. Social inequities in cardiovascular risk factors in women and men by autonomous regions in Spain. *Gaceta Sanitaria* 2020; in press.
25. Hawkes S, Buse K. Gender and global health: evidence, policy, and inconvenient truths. *The Lancet*. 2013;381(9879):
26. Hernández-Aguado I, Lumbreras-Lacarra, B. Manual de epidemiología y salud pública: para grados en ciencias de la salud. 2018.
27. John EM, Phipps AI, Davis A, Koo J. Migration history, acculturation, and breast cancer risk in Hispanic women. *Cancer epidemiology biomarkers prevention* 2005;14(12):2905.
28. Justino P. Poverty Dynamics during Trade Reform: Evidence from Rural Vietnam. *The Review of income and wealth* 2008;54(2):166.
29. Karim F, Tripura A, Gani MS, Chowdhury AMR. Poverty status and health equity: evidence from rural

- Bangladesh. Public health 2006;120(3):193.
30. King TL, Kavanagh A, Scovelle AJ, Milner A. Associations between gender equality and health: a systematic review. *Health Promot Int.* 2020;35(1):27–41.
  31. Labonte R. A global health equity agenda for the G8 summit. *BMJ* 2005;330(7490):533.
  32. Lafronza V. The edge of America: struggling for health and justice. *Journal of public health management and practice* 2005;11(2):178.
  33. Marmot, M., Friel, S., Bell, R., Houweling, T. A., Taylor, S., & Commission on Social Determinants of Health. Closing the gap in a generation: health equity through action on the social determinants of health. *The Lancet*, 2008;372(9650), 1661-1669.
  34. Navarro V, Quiroga A. [Welfare State policies for equity]. *Gaceta sanitaria* 2004;18 Suppl 1(1):147.
  35. Peralta-Gallego L, Gené-Badia Joan, Gallo P. Effects of undocumented immigrants exclusion from health care coverage in Spain. *Health Policy* 2018;122(11):1155-1160.
  36. Peter F. Health equity and social justice. *Journal of applied philosophy* 2001;18(2):159.
  37. Regidor E, Martínez D, Calle ME, Astasio P, Ortega P, Domínguez V. Socioeconomic patterns in the use of public and private health services and equity in health care. *BMC health services research* 2008;8:183.
  38. Rodríguez M, Stoyanova A. The effect of private insurance access on the choice of GP/specialist and public/private provider in Spain. *Health economics* 2004;13(7):689.
  39. Rohlfs I, Borrell C, Anitua C, Artazcoz L, Colomer C, Escribá V, et al. [The importance of the gender perspective in health interview surveys]. *Gaceta sanitaria* 2000;14(2):146.
  40. Sargeant LA. Dealing with incomplete and inaccurate data in public health: Case study of a health equity audit of health visiting services [2]. *Journal of Public Health* 2007;29(3):321.
  41. Satcher D. Achieving health equity in America. *Ethnicity disease* 2006;16(SUPPL. 3):S3-8-S3.
  42. Sen A. Why health equity? *Health economics* 2002;11(8):659.
  43. Sen G, Östlin P. Gender inequity in health: why it exists and how we can change it. *Global Public Health* 2008; 3 (1)
  44. Shannon G, et al. Gender equality in science, medicine, and global health: where are we at and why does it matter?. *The Lancet*, 2019;393(10171): 560-569.
  45. Strasser R, Kam SM, Regalado SM. Rural Health Care Access and Policy in Developing Countries. *Annu Rev Public Health.* 2016;37(1):395-412.
  46. Torres C. Health, equity, and the Millennium Development Goals | Salud, equidad y los Objetivos de Desarrollo del Milenio. *Revista panamericana de salud pública* 2004;15(6):430.
  47. Vázquez ML, da Silva MRF, Mogollón AS, Fdez. Sanmamed MJ, Delgado ME y Vargas I. Introducción a las técnicas cualitativas de investigación aplicadas en salud Barcelona: UAB Servei de publicacions, 2006. p.131.
  48. Venkatapuram S. Epidemiology and social justice in light of social determinants of health research. *Bioethics* 2009;23(2):79.
  49. Watts N., Adger WN., Ayeb-Karlsson S, et al. The Lancet Countdown: tracking progress on health and climate change. *The Lancet* 2017;389(10074):1151-1164.
  50. Watts N, Amann M, Arnell N, et al. The 2018 report of the Lancet Countdown on health and climate change: shaping the health of nations for centuries to come. *The Lancet* 2018;392(10163):2479-2514.
  51. World Health Organization (WHO). Reports on situation analysis and practices in addressing the health needs of refugees and migrants. Refugee and Migrant Health Web site, 2017. <https://www.who.int/migrants/publications/situation-analysis-reports/en/>
  52. Williams A. Comment on Amartya Sen's 'why health equity'. *Health economics* 2003;12(1):65.

Planes web amb les que treballarem:

www.who.int

<https://www.who.int/sdg/en/>

<https://www.mscbs.gob.es/>

<https://www.aspb.cat/>

<http://salutpublica.gencat.cat/ca/inici>

www.medicosdelmundo.org

<http://www.ine.es/>

<https://gacetasanitaria.org/>

Blogs

<https://saludcomunitaria.wordpress.com/>

<https://saludpublicayotrasdudas.wordpress.com/>

<http://epiymas.blogspot.com/>

http://www.madrimasd.org/blogs/salud_publica